

Emtia Piyasasındaki Son Gelişmeler ve Beklentiler

Haziran 2018

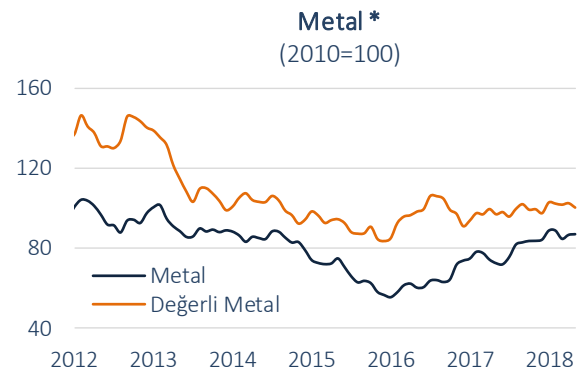
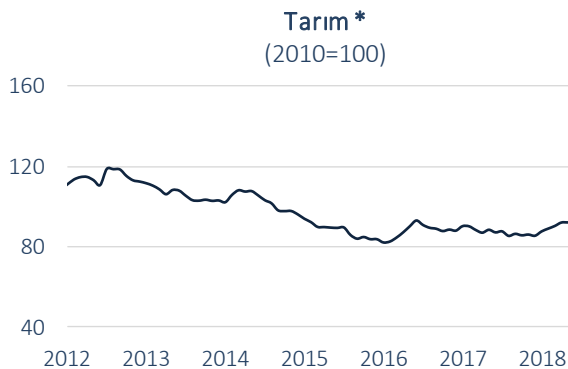
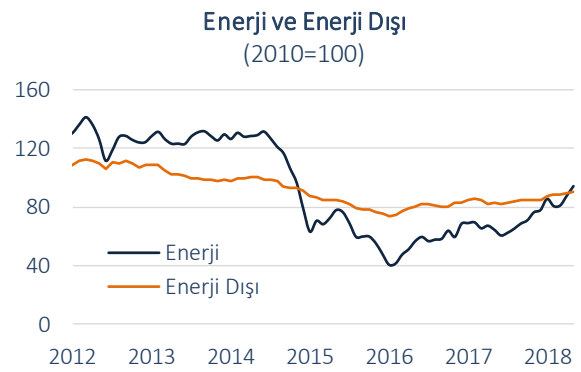
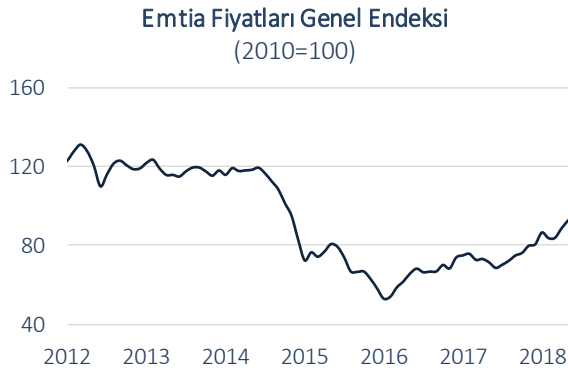
Türkiye İş Bankası A.Ş.
İktisadi Araştırmalar Bölümü

Emtia Piyasasındaki Son Gelişmeler ve Beklentiler

Haziran 2018

- > Emtia fiyatları 2018'in ilk 5 ayında güçlü bir seyir izledi. Emtia genel endeksi 2017 sonuna göre %15,1 arttı. Çoğu emtialarda görülen fiyat artışlarına hem arz hem de talep kaynaklı faktörler katkıda bulundu. Önümüzdeki dönemde küresel ticaretin ve ekonomik aktivitenin seyrinin emtia fiyatlarını desteklemeye devam edeceğini öngörüyoruz. Diğer yandan ticaret savaşları ile ilgili gelişmeler, arz yönlü ve jeopolitik riskler piyasalar tarafından yakından takip edilecek.
- > 2017'nin son çeyreğinde kuvvetlenen talebe bağlı olarak artışa geçen enerji fiyatları 2018 yılında da jeopolitik risklerin katkısıyla yükselişini sürdürüyor. 2018'nin kalan kısmında arz yönlü gelişmeler fiyatlar üzerinde etkili olmaya devam edecek.
- > Küresel ekonominin görünümündeki iyimserlik paralelinde 2018 yılı boyunca endüstriyel metal fiyatlarında yüksek seyrin devamı öngörülüyor. Değerli metallerde ise yatırım amaçlı talebin azalmasıyla fiyatların baskı altında kalacağı tahmin ediliyor. Tarım ürünleri fiyatlarında 2018 yılının ilk 5 ayında rekor düşüklüğü nedeniyle yaşanan ılımlı artışların yılın geri kalanında korunması bekleniyor.

Emtia Fiyat Endeksleri

*Enerji dışı endeksin alt endeksleri arasında yer almaktadır.

Kaynak: Dünya Bankası, İAB hesaplamaları

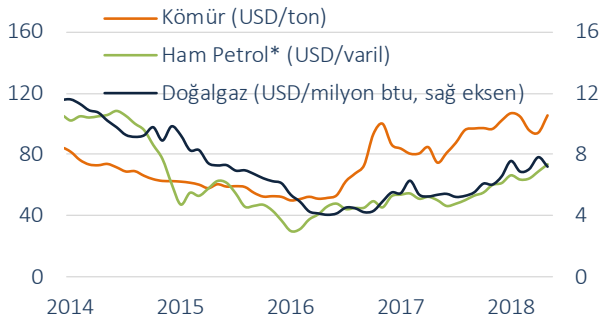
Enerji

- > 2018 yılının ilk 5 ayında enerji fiyatları ham petrol ve doğalgaz önderliğinde %20,9 arttı. Küresel talebin yanı sıra arz tarafında OPEC'in üretim kısıntısının geleceği ve ABD'de kaya petrolü verimliliği yakından takip ediliyor.
- > OPEC ve Rusya başta olmak üzere petrol üreticisi ülkelerin üretim kısıntısını derinleştirme yönünde atabilecekleri yeni adımlar ve arzı kesintiye uğratabilecek jeopolitik riskler enerji fiyatları üzerinde yukarı yönlü baskı oluşturuyor.

Ham petrol fiyatları 2017 ikinci yarısında başladığı yükselişini 2018'de de güçlü tüketim desteği ile devam ettirerek 2018'in ilk 5 ayında yıl sonuna göre %20 arttı. Fiyatlardaki artışta Ortadoğu'da artan jeopolitik riskler (ABD yaptırımları, İran-Suudi Arabistan gerilimi, Suriye ve Yemen'deki gelişmeler), OPEC üretim kısıntısının devamı beklentisi ve Venezuela'daki üretim kayıpları etkili oldu. Yılın ikinci yarısında petrol fiyatlarının seyrinde jeopolitik gelişmelerin yanı sıra küresel ekonomik aktivitenin seyri etkili olmaya devam edecek.

2018'in ilk 5 ayında **doğalgaz** ve **kömür** fiyatları ise petrol fiyatlarına kıyasla daha sınırlı ve sırasıyla %9,6 ve %3,3 oranında arttı. Doğalgaz fiyatlarının 2018'in geri kalan kısmında enerji fiyatlarındaki genel eğilime paralel bir miktar gerilemesi bekleniyor. Kömür fiyatlarının 2018 ve izleyen yıllarda arz fazlası ve tüketimi azaltıcı önlemler paralelinde gerileyeceği öngörülüyor.

Enerji Fiyatları

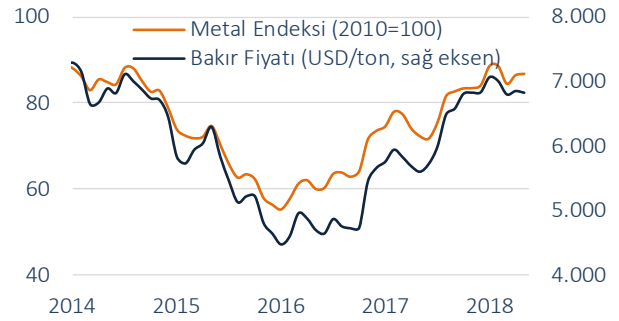
Endüstriyel Metaller

- > Metal fiyatları yükselişine devam ediyor. Çin'de yavaşlayan talep ve ticaret savaşları endişeleri ile düşen fiyatlar, Rus madencilik şirketlerine ABD yaptırımı haberleri ile tekrar yükselişe geçti.
- > Metal fiyatları, 2018'in geri kalanında ABD-AB-Çin

ticaret görüşmeleri, jeopolitik gelişmeler, Çin talebi, arz ve talep kaynaklı sıkıntılar ile stok seviyelerine ilişkin veri akışından etkilenenler. Metal fiyatlarında bir miktar gerileme yaşansa da 2018 yılı fiyatlarının 2017 ortalamalarının üzerinde gerçekleşmesi bekleniyor.

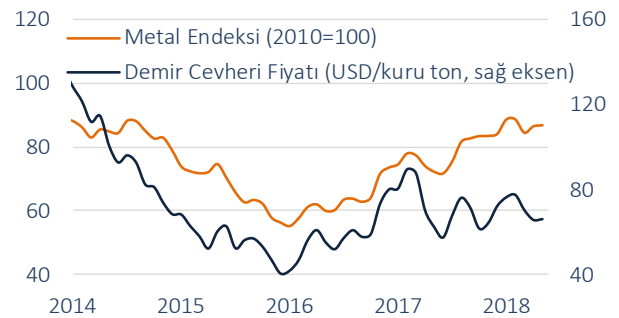
Bakır fiyatları güçlü talep ve arz endişeleri ile 2017 yılında %26,7 oranında artmıştı. 2018 yılında bakır ek üretim kapasitesinin (Şili, Peru, Kazakistan) devreye girmesi beklentisi ile bakır arz ve talebi daha dengeli bir görünüme işaret ediyor. En büyük üretici ülkelerdeki (Şili ve Peru) toplu sözleşme görüşmelerinde gerçekleşen anlaşmalar da fiyatlar üzerindeki yukarı yönlü riskleri sınırlandırıyor.

Bakır Fiyatı ve Metal Endeksi

Demir cevheri fiyatları Çin çelik endüstrisinin artan talebi doğrultusunda 2018 yılına hızlı bir artış ile girmişti. Fakat fiyatlar Mart ayından itibaren Çin'de zayıflayan talep ve ticaret savaşları endişeleri ile 2018'in ilk 5 ayında 2017 sonuna göre %8,5 geriledi. Demir cevheri fiyatlarının önümüzdeki dönemde de azalan talep nedeniyle baskı altında kalmaya devam edeceği öngörülüyor.

Demir Cevheri Fiyatı ve Metal Endeksi

Alüminyum fiyatları, 2018 Ocak ayında güçlü talep ve Çin'in üretim kapasitesini daraltma kararıyla hızlı bir artış gerçekleştirdi. Mart ayında ise ABD tarafından ithalata vergi konulmasına rağmen artan üretim ve stoklar

(*)Brent, WTI ve Dubai petroleri spot fiyatları ortalamasıdır.

Kaynak: Dünya Bankası

nedeniyle hızla geriledi. Yakın zamanda Rus Rusal şirketine ABD yaptırımı haberleri ile sert bir şekilde yükselen alüminyum fiyatlarının önümüzdeki dönemde de ticaret savaşları ile ilgili haber akışına bağlı olarak volatil hareketlerine devam etmesi bekleniyor.

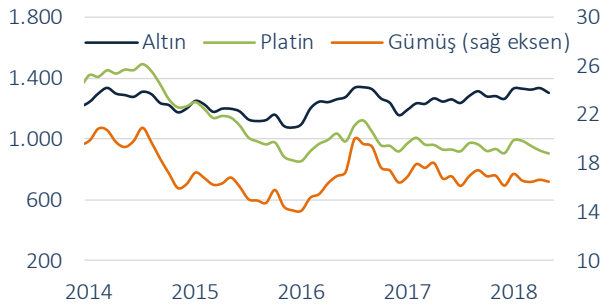
Değerli Metaller

> *Güvenli yatırım aracı olarak değerlendirilen değerli metaller 2018 yılında da küresel ekonomik aktiviteye ve jeopolitik gelişmelere paralel bir seyir izliyor.*

Altın fiyatları, 2018 yılının ilk 5 ayında finans piyasalarında artan volatiliteden, küresel boyutta enflasyon beklentilerinin güçlenmesinden ve jeopolitik gelişmelerden etkilenerek %3,1 arttı. Altın fiyatlarında 2018 yılının ikinci yarısında genel olarak yatay bir seyir öngörülüyor.

Gümüş fiyatları 2018'in ilk 5 ayında %2 arttı. Fotovoltaik güneş paneli imalatı ve elektronik ürünler için gümüş talebi güçlü seyretse de yeni teknoloji ve ikame malzemeler nedeniyle bu talebin de orta vadede azalması öngörülüyor.

Değerli Metal Fiyatları
(USD/troy ons)

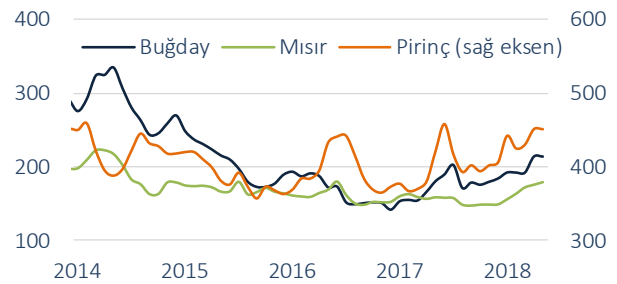
Tarım

> *Güney Amerika'daki olumsuz hava koşulları, Kuzey Amerika ekili tarım alanlarındaki azalış ve kuraklık beklentileri tarım emtia fiyatlarının artmasına neden oldu. Önümüzdeki dönemde tarım emtia fiyatları üzerinde yukarı yönlü risklerin olumlu mevsim koşullarının da etkisiyle bir miktar ivme kaybetmesi bekleniyor.*

2017'de yıllık bazda %2,9 oranında gerileyen **mısır** fiyatları rekoltenin düşeceğine yönelik endişeler ile 2018'in ilk 5 ayında 2017 sonuna kıyasla %20,2 yükseldi. 2018'in kalan döneminde ise mısır fiyatlarının yeterli seviyedeki stoklar nedeniyle yatay seyredeceği öngörülüyor.

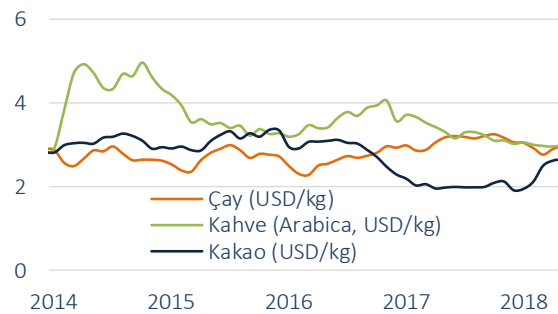
Buğday fiyatları rekolteye yönelik endişeler ile yılın ilk 5 ayında 2017 yılının sonuna göre %16,2 artış kaydetti. Son 30 yılın zirvesinde seyreden küresel stoklar buğday fiyatında önümüzdeki dönemde yukarı yönlü riskleri sınırlandırıyor. Ülkemizde de bahar yağmurlarının erken bitmesi nedeniyle hububat hasadı erken başladı. Bu nedenle Türkiye'de 2018 yılı buğday rekoltesinin 2017'de kaydedilen tarihi rekor üretimin altında gerçekleşmesi bekleniyor.

Başlıca Tahıl Fiyatları
(USD/ton)

Kahve fiyatları 2017 yılında olduğu gibi 2018 yılında da güçlü rekolte nedeniyle zayıf seyretmeye devam ediyor. Beklenilenin aksine La Niña iklim koşulları üretimi olumsuz etkilemedi. **Çay** fiyatları da olumlu hava koşulları nedeniyle artan rekolte ile %2,7 oranında geriledi. Diğer yandan, Batı Afrika'daki düşük rekolte sonucu yılın ilk 4 ayında **kakao** fiyatları 2018 yılının ilk 5 ayında 2017 sonuna göre %38,7 oranında arttı. 2018 yılının ikinci yarısında kakao fiyatlarının bir miktar gerilemesi bekleniyor.

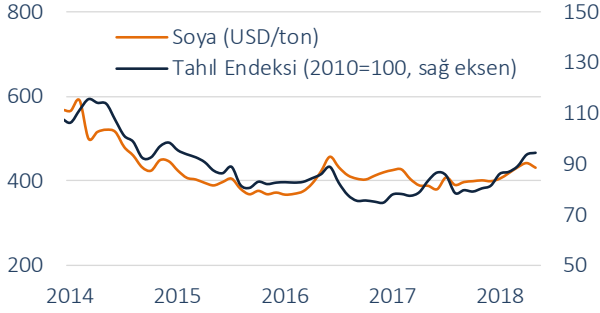
Çay, Kahve ve Kakao Fiyatları

La Niña'nın beklenilenin aksine ılımlı seyretmesi nedeniyle 2018 yılı yenilebilir yağ üretiminde, 2017 yılının rekor seviyelerinin tekrarlanması bekleniyor. Hayvan yemi için önemli bir girdi olan **soya** ve soya küspesinde Arjantin'deki olumsuz hava koşulları ve talebin etkisiyle yılın ilk 5 ayında 2017 sonuna göre sırasıyla %8 ve %24,7'lik fiyat artışları gerçekleşirken; soya yağı, palm ve

hindistancevizi yağı fiyatlarında ise aynı dönemde yeterli miktarda arz nedeniyle gerileme yaşandı. Önümüzdeki dönemde de buğday ve mısıra kıyasla soya üretiminin ve fiyatlarının güçlü seyretmeye devam etmesi bekleniyor.

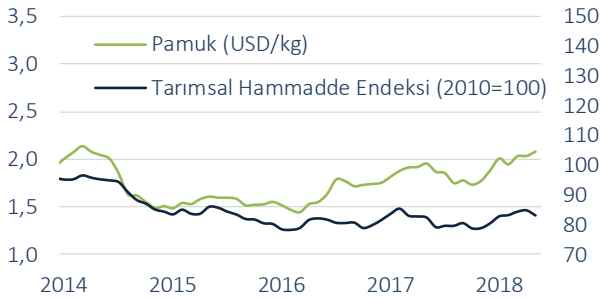
Soya Fiyatı ve Tahıl Endeksi

Kırmızı et fiyatları güçlü küresel talep sonucu 2017 yılında bir önceki yıla göre %7,6 artış kaydetmişti. Fiyatlar 2018'in ilk 5 ayında yatay bir seyir izlerken yüksek fiyatların hayvan kesimini tetiklemesi sonucu önümüzdeki dönemde üretimin olumsuz etkilenebileceği kaydediliyor. Bu durum, 2018 yılı fiyatlarının mevcut yüksek seviyelerde oluşacağı tahminlerini kuvvetlendiriyor.

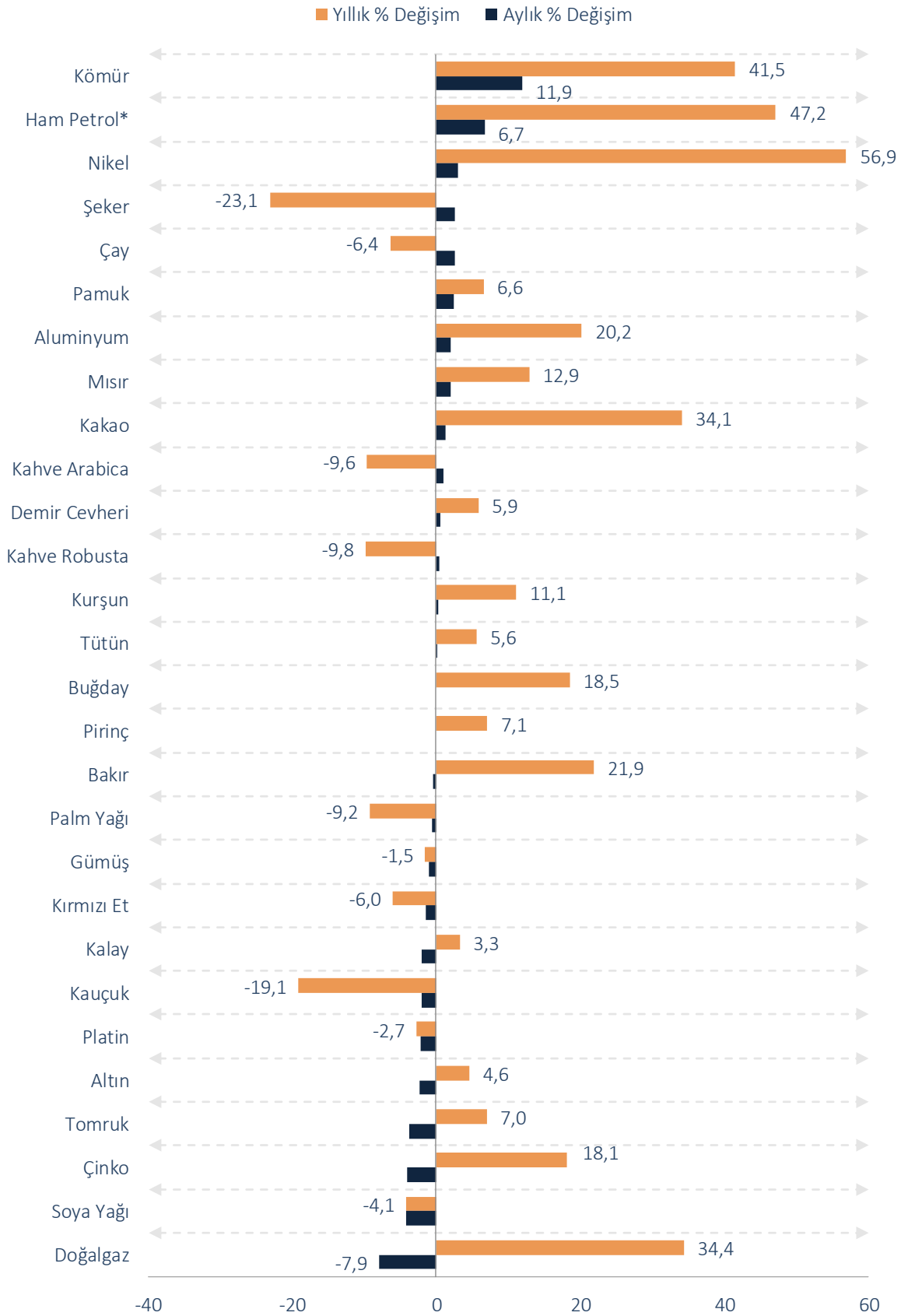
Pamuk fiyatları en büyük üretici Hindistan'dan gelen rekolte gerilemesi haberleri ile 2018'in ilk 5 ayında 2017 sonuna göre %10,6 arttı. Küresel ekonomik aktivitedeki olumlu seyrin fiyatları yılın ikinci yarısında da desteklemesi bekleniyor.

Pamuk Fiyatı ve Tarımsal Hammadde Endeksi

Emtia Fiyatları

Haziran 2018

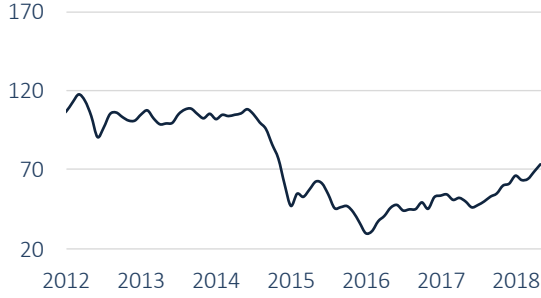

(*) Brent, WTI ve Dubai petroleri spot fiyatları ortalamasıdır.

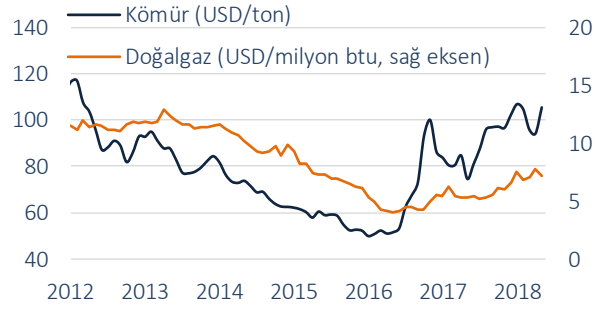
Kaynak: Dünya Bankası, İAB hesaplamaları

Emtia Fiyatları

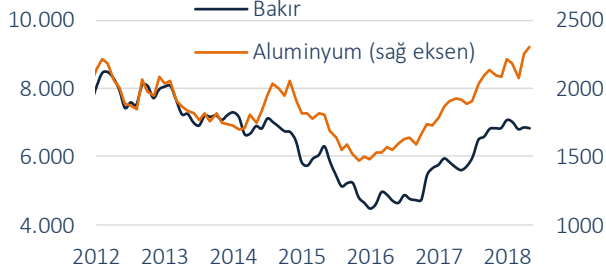
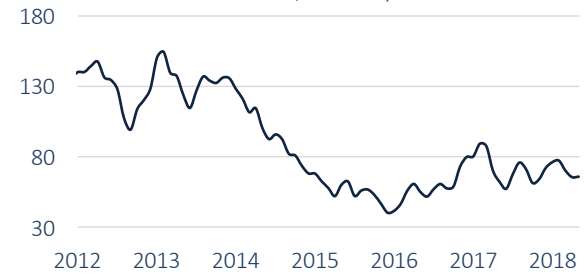
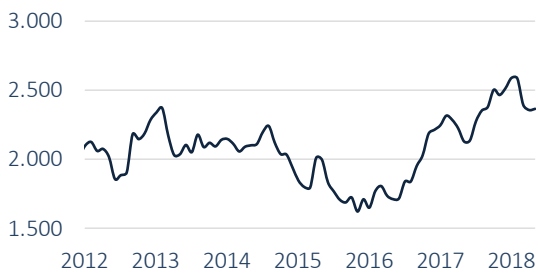
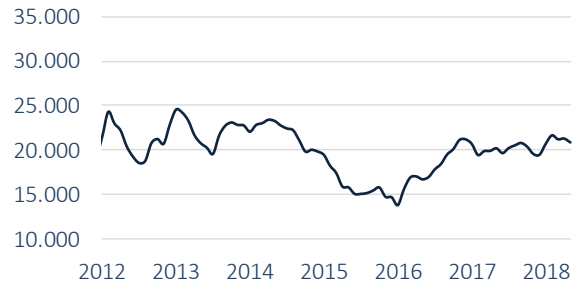
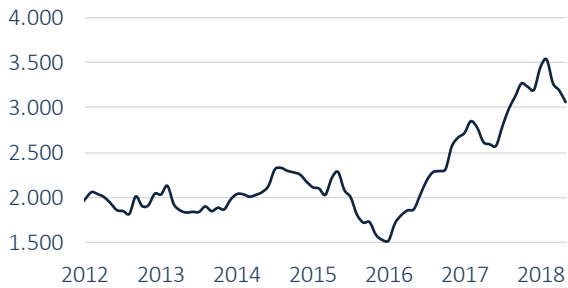
Enerji

Ham Petrol*
(USD/varil)

Doğalgaz ve Kömür Fiyatları

Endüstriyel Metaller

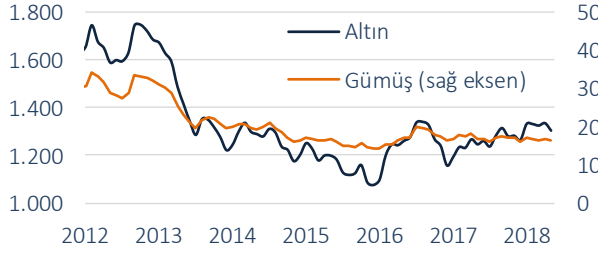
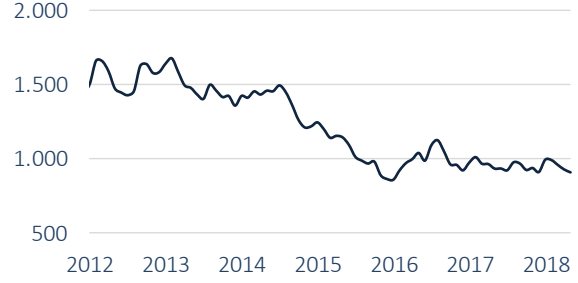
Bakır ve Alüminyum Fiyatları
(USD/ton)Demir Cevheri
(USD/ kuru ton
%63,5 demir)Kurşun
(USD/ton)Kalay
(USD/ton)Çinko
(USD/ton)Nikel
(USD/ton)

(*) Brent, WTI ve Dubai petroleri spot fiyatları ortalamasıdır.

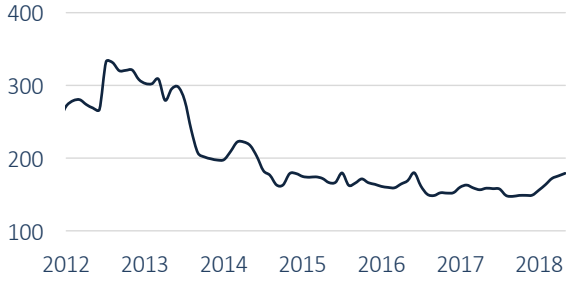
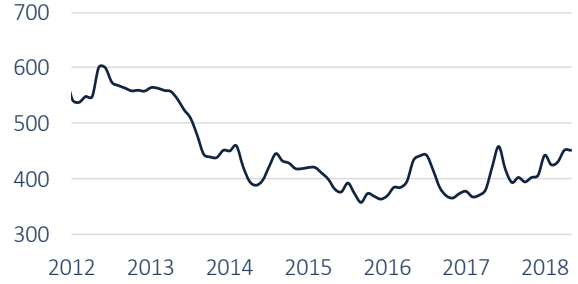
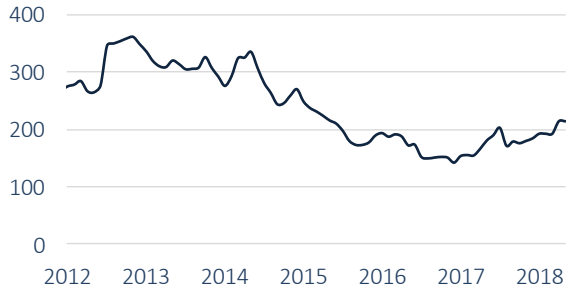
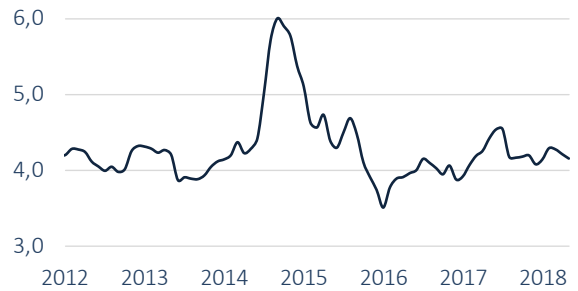
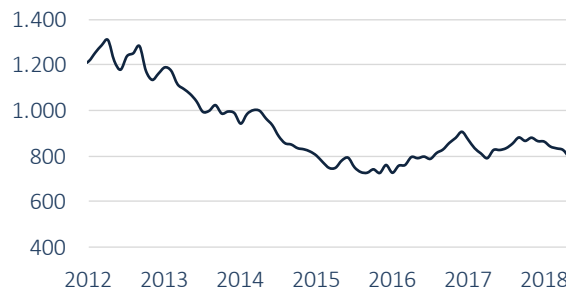
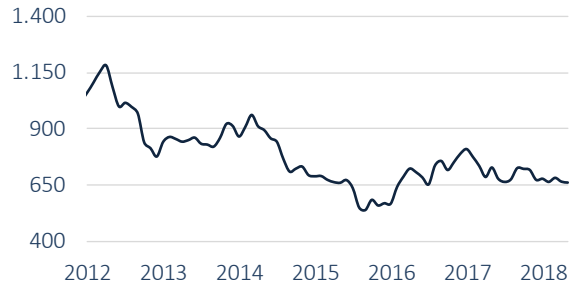
Kaynak: Dünya Bankası

Emtia Fiyatları

Değerli Metaller

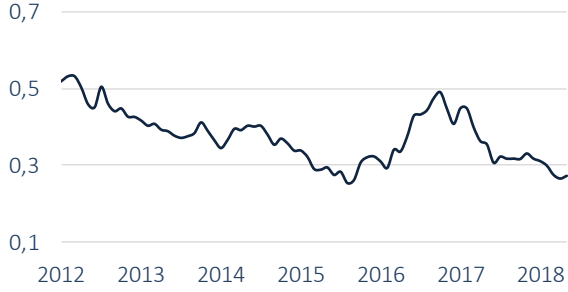
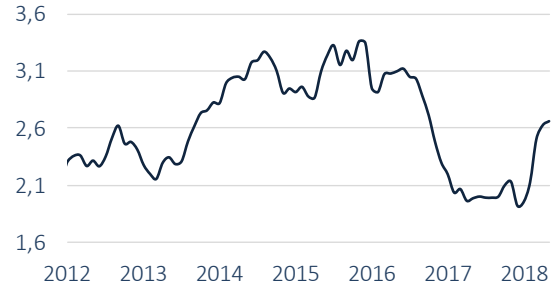
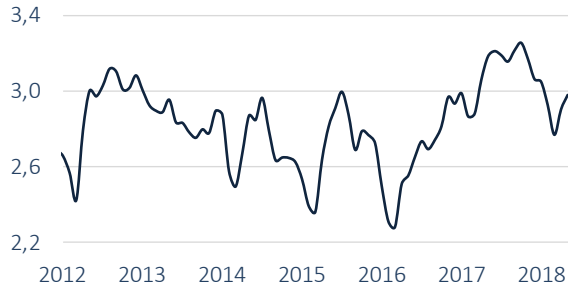
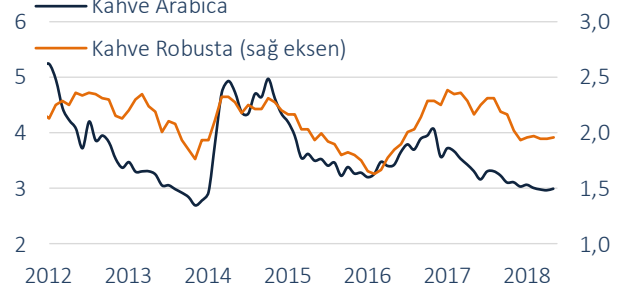
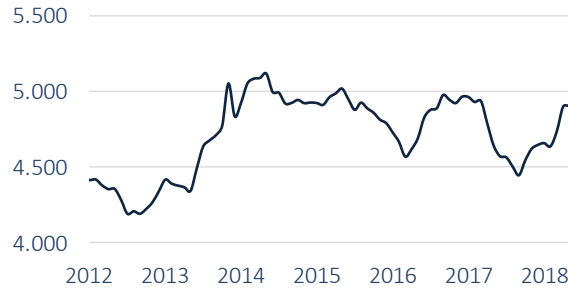
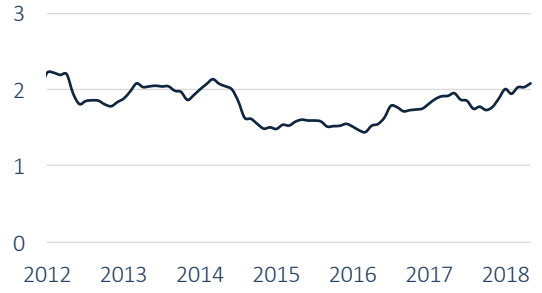
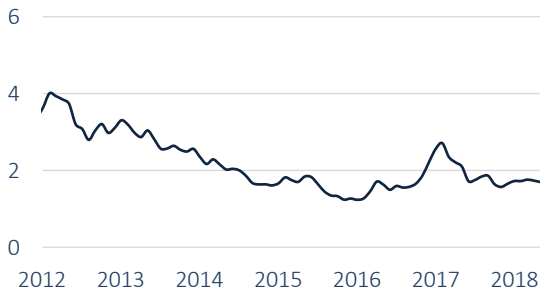
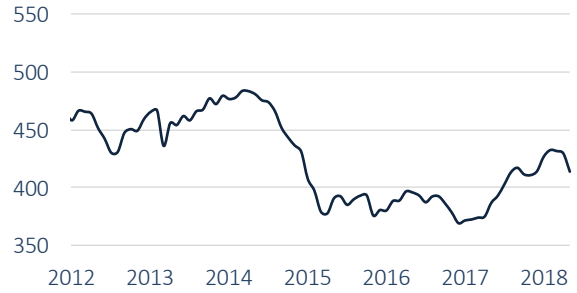
Altın ve Gümüş Fiyatları
(USD/troy ons)Platin
(USD/troy ons)

Tarım

Mısır
(USD/ton)Pirinç
(USD/ton)Buğday
(USD/ton)Kırmızı Et
(USD/kg)Soya Yağı
(USD/ton)Palm Yağı
(USD/ton)

Emtia Fiyatları

Tarım

Şeker
(USD/kg)Kakao
(USD/kg)Çay
(USD/kg)Kahve Fiyatları
(USD/kg)Tütün
(USD/ton)Pamuk
(USD/kg)Kauçuk
(USD/kg)Tomruk
(USD/metre küp)

Emtia Endeksleri ve Fiyatları: Gerçekleşme ve Tahminler

	Gerçekleşme				Tahmin			
	2000	2015	2016	2017	2018	2020	2025	
Endeksler								
Genel Endeks	40,9	71,3	64,5	74,2	84,0	84,1	87,7	
Enerji	39,4	64,9	55,0	68,0	81,5	81,3	84,5	
Enerji-Dışı	45,1	81,6	79,5	83,9	87,3	88,1	93,3	
Tarım	48,9	87,9	87,7	87,2	89,2	91,6	97,9	
Metal	38,2	66,9	63,0	78,2	84,9	82,0	84,2	
Değerli Madenler	23,5	90,6	97,5	97,8	100,6	98,3	92,9	
Fiyatlar								
Enerji								
Ham Petrol*	USD/varil	28,2	50,8	42,8	52,8	65,0	65,4	67,7
Kömür	USD/ton	26,3	57,5	65,9	88,4	85,0	65,0	62,4
Doğalgaz (Avrupa)	USD/milyon btu	3,90	7,26	4,56	5,65	6,50	6,70	7,30
Tarım								
Kakao	USD/kg	0,91	3,14	2,89	2,03	2,20	2,32	2,64
Kahve (Arabica)	USD/kg	1,92	3,53	3,61	3,32	3,25	3,27	3,34
Çay	USD/kg	1,88	2,71	2,64	3,10	3,05	3,07	3,14
Soya Yağı	USD/ton	338	757	809	846	857	879	938
Mısır	USD/ton	89	170	159	154,5	165	172	190
Pirinç	USD/ton	202	386	396	398,9	420	423	432
Buğday	USD/ton	114	204	167	174,2	190	198	218
Kırmızı Et	USD/kg	1,93	4,42	3,93	4,22	4,20	4,18	4,14
Şeker	USD/kg	0,18	0,30	0,40	0,35	0,30	0,31	0,34
Tomruk	USD/metreküp	275	389	387	395,2	420	425	437
Pamuk	USD/kg	1,30	1,55	1,64	1,84	1,95	1,99	2,09
Kauçuk	USD/kg	0,67	1,57	1,61	2,00	1,80	1,89	2,13
Metal								
Aluminyum	USD/ton	1.549	1.665	1.604	1.968	2.175	2.109	2.154
Bakır	USD/ton	1.813	5.510	4.868	6.170	6.800	6.833	6.916
Demir Cevheri	USD/kuru ton	28,8	55,8	58,4	71,8	64,0	55,0	59,8
Kurşun	USD/ton	454	1.788	1.867	2.315	2.500	2.465	2.381
Nikel	USD/ton	8.638	11.863	9.595	10.410	13.500	14.163	15.967
Kalay	USD/ton	5.436	16.067	17.934	20.061	20.700	21.067	22.012
Çinko	USD/ton	1.128	1.932	2.090	2.891	3.200	2.500	2.449
Altın	USD/troy ons	279	1.161	1.249	1.258	1.300	1.264	1.179
Gümüş	USD/troy ons	5,0	15,7	17,1	17,1	17,0	16,8	16,4
Platin	USD/troy ons	545	1.053	987	948	985	1.057	1.259

(*) Brent, WTI ve Dubai petroleri spot fiyatları ortalamasıdır.

Kaynak: Dünya Bankası, İAB hesaplamaları

İktisadi Araştırmalar Bölümü

İzlem Erdem
Bölüm Müdürü
izlem.erdem@isbank.com.tr

Dr. Dođan Őengöl
Müdür Yardımcısı
dogan.sengul@isbank.com.tr

Alper Gürler
Birim Müdürü
alper.gurler@isbank.com.tr

Bütün yayınlarımıza <https://ekonomi.isbank.com.tr> adresinden erişebilirsiniz.

YASAL UYARI

Bu rapor Bankamız uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır ve hiçbir şekilde finansal enstrümanların alım veya satımı konusunda tavsiye veya finansal danışmanlık hizmeti sağlanması olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde Türkiye İş Bankası A.Ş.'nin kurumsal yaklaşımını yansıtmamakta olup, raporu kaleme alan uzmanların kişisel görüş ve değerlendirmeleridir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılmasını nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İş Bankası A.Ş. hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Bankamızın telif hakkı olup, Bankamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.
